

VALTIOVARAINMINISTERIÖLLE

Valtiovarainministeriön pyydettyä yhdistyksemme lausuntoa osakkeenomistajien oikeudet –työryhmän laatimasta työryhmämuistiosta 11/2018 (VM080:00/2017), esitämme kunnioittavasti seuraavaa

Yleistä

Valtiovarainministeriön asettaman työryhmän toimeksiantona oli selvittää osakkeenomistajien oikeuksia koskevan direktiivin (SHRD, 2017/828) edellyttämien muutosten tekeminen kansalliseen lainsäädäntöön sekä se, miten erilaiset liikkumavaraa sisältävät jäsenvaltio-optiot pannaan täytäntöön.

Työryhmän toimeksiannossa mainitaan, että työssään työryhmän tuli ottaa huomioon erilaisia tavoitteita mukaan lukien: hallitusohjelman kirjaukset lisäsääntelyn ja hallinnollisen taakan keventämisestä.

Yksityiskohtaiset kommentit

SHRD-direktiivin soveltamisala

Osakkeenomistajan oikeuksia koskevan direktiivin 1 artiklassa säädetään direktiivin 2007/36/EY muuttamisesta. Artiklassa lisätään mainitun direktiivin 2 artiklaan uusi e-kohta (ii), jossa direktiivin tarkoittamaksi institutionaaliseksi sijoittajaksi määritellään:

e) institutionaalaisella sijoittajalla

(ii) ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavaa laitosta, joka kuuluu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/2341 (****) soveltamisalaan kyseisen direktiivin 2 artiklan mukaisesti, jollei jäsenvaltio ole kyseisen direktiivin 5 artiklan mukaisesti päättänyt olla soveltamatta mainittua direktiiviä tai osia siitä kyseiseen laitokseen;

Sosiaali- ja terveysministeriö on panemassa täytäntöön mainittua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (2016/2341) lakihankkeessa (STM/5162/2016). Muutokset eläkesäätiö- ja vakuutuskassalakeihin tulisivat voimaan 1.1.2019.

Sosiaali- ja terveysministeriö on mainitun direktiivin täytäntöönpanossa käyttämässä hyväkseen kansallista liikkumavaraa, eikä direktiivin vaikutuksia sovelleta sellaisiin eläkelaitoksiin, joissa on alle sata vakuutettua (sisältää aktiivit jäsenet ja vapaakirjan haltijat).

Pykäläehdotuksiin uudeksi eläkesäätiölaiksi ja vakuutuskassalainiksi mainittujen uusien pykälien soveltaminen rajataan pienten eläkelaitosten ulkopuolelle eläkesäätiölain 1 a §:ssä ja vakuutuskassalain 2 a §:ssä.

Sosiaali- ja terveysministeriön lakihankkeen (STM/5162/2016) yleisperusteluissa s. 13. kerrotaan, että

3.2.1.1 Soveltamisalaa koskeva kansallinen liikkumavara

”IORP II:n mukaan jäsenvaltio voi päättää olla soveltamatta edellä mainittua direktiiviä sellaisiin pieniin lisäeläkelaitoksiin, joilla on yhteensä alle 100 jäsentä. Koska IORP II:n säännösten soveltaminen kasvattaa eläkesäätiöiden ja eläkekassojen hallinnollista taakkaa nykyisestä, sen soveltaminen näihin pieniin laitoksiin ei ole tarkoituksenmukaista. Näin ollen Suomessa on tarpeen säännellä tästä IORP II:n mahdollistamasta poikkeuksesta direktiivin soveltamisalaan.”

Suomen valtio on siis päättänyt käyttää hyväkseen IORP II direktiivin sallimaa mahdollisuutta jättää pienet eläkelaitokset mainitun direktiivin (2016/2341) sääntelyn ulkopuolelle direktiivin 5 artiklan mukaisesti.

5 art. Pienet lisäeläkelaitokset ja lakisääteiset järjestelmät

Jäsenvaltiot voivat päättää olla soveltamatta tätä direktiiviä tai osia siitä 32–35 artiklaa lukuun ottamatta sellaiseen niiden alueella rekisteröityyn tai hyväksytyyn lisäeläkelaitokseen, joka hallinnoi eläkejärjestelmiä, joilla on yhteensä alle 100 jäsentä. Jollei 2 artiklan 2 kohdasta muuta johdu, kyseisille lisäeläkelaitoksille on kuitenkin annettava oikeus soveltaa tätä direktiiviä vapaaehtoisesti. Sitä, mitä 11 artiklassa säädetään, voidaan soveltaa ainoastaan, jos tämän direktiivin kaikkia muita säännöksiä sovelletaan. Jäsenvaltioiden on sovellettava 19 artiklan 1 kohtaa ja 21 artiklan 1 ja 2 kohtaa kaikkiin sellaisiin alueellaan rekisteröityihin tai hyväksytyihin lisäeläkelaitoksiin, jotka hallinnoivat eläkejärjestelmiä, joilla on yhteensä yli 15 jäsentä.

Pieniä eläkelaitoksia, joissa on alle sata vakuutettua (aktiivit työssäolevat henkilöt ja vapaakirjan saaneet), ei tule pitää osakkeenomistajien oikeuksia käsittelevän direktiivin tarkoittamina ja sen sääntelyalaan kuuluvina institutionaalisina sijoittajina. Lakiehdotukset tulee kirjoittaa niin, että nämä pienet eläkelaitokset jäävät selvästi sen soveltamisalan ulkopuolelle.

Pienten eläkelaitosten jättäminen sääntelyn ulkopuolelle on myös suhteellisuusperiaatteen mukaista. Se myös vastaa hallitusohjelmaan tehtyä kirjausta hallinnollisen taakan keventämisestä sekä tavoitetta kansallisen lisäsääntelyn välttämistä.

Eläkesäätiöiden ja kassojen suorat osakeomistukset

Monilla lisäeläkkeitä hoitavilla eläkesäätiöillä ja –kassoilla sijoitustoiminta hoidetaan rahastojen kautta niin, että niillä ei ole lainkaan suoria osakeomistuksia. Joillakin ainoana suorana osakeomistuksena saattaa olla työnantajayhtiön osakkeet. Työnantajayhtiön osakeomistuksia koskevasta omistajavallan käyttämisestä kuitenkin säädetään osakeyhtiölain 5 luvun 9 §:ssä. Pykälän perusteluissa todetaan suoraan, että eläkesäätiöllä ei ole äänivaltaa esimerkiksi yhtiökokouksessa hallitsemillaan työnantajayhtiön osakkeilla. Mielestämme työnantajayhtiön osakkeet eivät mainitun lain rajoituksen vuoksi ole lain tarkoittamia osakeomistuksia, koska eläkesäätiöt ja myös jotkut eläkekassat eivät voi käyttää kyseisten osakkeiden omistamiseen ja hallintaan liittyvää omistajanvaikutuspolitiikkaa.

Helsingissä toukokuun 31. päivänä 2018

Eläkesäätiöyhdistys - ESY ry

Timo Toropainen
Toimitusjohtaja